

مکتبہ اسلامیہ

بن امین : سیدی شہری
ازمیر ہدایت محکمہ سنی رئیس اولی و مکتب اعدادی علوم
طبیعیہ معلمی [۱۶]

روضات الجنات

فی

اصول الاعتقاد

تمثیل ثانی

آیدین ولایتی معارف مجلسنک رخصتیلہ

جمال افندی مطبعہ
آب عالی قارشوسندہ نومرو ۷۵

استانبول

سنہ

۱۳۱۶

[۱۶] الیوم خزینۃ جلیلۃ مالہ حقوق مشاوری و مکتب حقوق
ملکیۃ شاہانہ معلمیندن

اشبو اثرناچیز، مقام معلاى مشيخت اسلاميه لى التقديس
تنزلاً وجواباً احسان بيوريلان امرنامى سامينك صورتيدر :
ازمير بدايت محكمه سى رياست اوليسنه

فضيلتو افندى

آثار فاضلانه لرندن اصول حديث ايله روضات الجناتك
برر نسخه سنك لفيله طرف محبى به اهدا بيورلدغنى مشعر
ورود ايدن ۲۷ صفر سنه ۱۳۰۹ تاريخلو تحريرات شريفه لرى
مذكور كتابلر ايله بالمطالعه اويولده واقع اولان همم بر كزیده لرى
موجب من ومحظوظيت اوله رق دعای عز وعافيت وموقفيت
فاضلانه لرى تكرار قلنمش اولدينى بيانيله جوابنامه محبى ترقيم
اولندي .

فی ۱۳ جمادى الاولى سنه ۱۳۰۹ وفی ۳ كانون اول سنه ۱۳۰۷

شيخ الاسعد

محمد جمال الدين

• علم کالات پرورم دولتو حسن فهمى پاشا حضرتلرينه
وقوع بولان تقديمه تلمیذانه به مقابلته اسادانه و التفاتپرورانه :
ازمير بدايت حقوق محكمه سى رئيسى فضيلة محمد اسعد
افندى حضرتلرينه

فضيلتو افندم حضرتلرى

بوكره دخى تأليف ونشرينه سزاوارى همت بيوريلان
اصول حديث ايله روضات الجنات نام ايكي قطعه كتاب نراشد

نصائبك برر نسخہ سنك اهدا وتسیارینه بیدرینی عنایت
بیورلدینی بیان والاسیلہ حق عاجزیدہ کی توجہات کریمانہ لرینک
بقاسنی حاوی رسیدہ موقع تکریم اولان تحریرات فاضلانہ لری
مأل لطف اشتہالی مدرکہ پیرای عاجزانہم اولدی .

شوتالیفاتك باحث اولدینی مسائلك ماہیات وغایاتك حد
ذاتندہ کی علوی قلم مشکین رقم نحریرانہ لرینک شیوہ بیان
بلاغت عنوانیلہ برقات دہا حیز وضوحہ اقتران ایلمش اولغلہ
اشبومساعی مشکورہ کرامیلری آثار سابقہ فاضلانہ لرینہ برلاحقہ
فائقہ ایدو کی بدیہی وعیان اولغلہ سزاواری تبریک وشکران کورلمشدر
جناب رب قدیر دہا نیچہ بوکی آثار مفیدہ نك میدان
استفادہ یہ وضعیلہ سایہ فیوضاتوایہ حضرت خلافتناہیدہ
ابنای وطنك مستفید اولسنہ دلالتہ حسن موفقیت علیہ
فاضلانہ لرینک حصولی تیسیر بیورمسی دعوات خالصانہ سنك
تذکاریلہ برابر اول و آخر توصیہ کردہ عاجزانہم اولان حسن
صیت کرامیلرینك ہر حالہ محفوظیتی حقندہ ہممات علیہ لرینك
مصروفیتی تمنباتی تکراراید و میامن انظار علیہ لرینك بقاسندن
طولانی نصل تشکرایلر ایسہم بعدما دخی دوامنی ایشستہ اولیلہ
رجا ایلرم اولبابدہ .

فی ۲۵ ربیع الاول سنہ ۱۳۰۹ و فی ۱۶ تشرین اول سنہ ۱۳۰۷

رسومات امینی

حسن فہمی

— افاده مخصوصه —

ازمير ولايتى بدايت محكمه سى حقوق دائره سى رياستنده
بولنديغ صره ده — عيدن كې — تعطيل اشغال كونلرينى
مرکز ولايته مجاور قضاارك برنده امرار ايتكى اعتياد ايتمش
ايدم. بىك اوچيوز آلتى سنه سى عيد اضحاسنى بر معتاد او ده مش
قضاسى داخنده بركى يا يلاسنده كچيردم. بو وسيله ايله امام محمد بر كوينك
بركى ده كى قبرى ده زيارت ايلدم. بعض احباشو ايام خاليه يى بر امر خير
صرف ايتمش اولق اوزره مرحومك « روضات الجنات فى اصول
الاعتقاد » نام رساله سنى تركجه يه ترجمه ايله فائده سنى تعميم
ايتمكلىكى توصيه ايتديلر. تكليف واقع ، شوسيا حتمك خوش
بر يادكارى اوله جنى ملاحظه سيله فكر يمه . لاييم كلدى . يا يلا ده
بولنديغ بر قاج كون ظرفنده مجرد حامى دين مين اولان
پادشاه اعظم واقدس افندمن حضر لر ينك سايه ها يون ملوكانه لرنده
شو مختصرى تحرير ايلدم . ختام تحريرى بىك اوچيوز بش
سنه روميه سى اغستوسنك دردينه تصادف ايديوردى . بونده
رساله مذكوره نك عينا ترجمه سى جهتي التزام ايتدم ؛ چونكه
ينه فائده سى محدود قالمش اوله جق ايدى . يالكز آنك ترتيبى
قبول ايلهرك نيجه فوائد علاوه ايتدم و ممكن مرتبه شرح
وايضاح يولنه كتدم .

مأمول ایدرم که : شو اثر ناچیز مطالعه سنه رغبت بیوران
اخوان دین نزدنده امام برکوی مرحوم ایله برابر نام عاجزا -
نه مک دخی نیجه و قتلر خیر ایله یاد ایدلسنه بادی اوله جقدر .
والله الموفق والهادی .

محمود اسعد

﴿ مؤلفك مقدمه سی ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

المحمد لله الذى هدانا للعلم والايمان . ونهانا عن الكفر
والعصيان . والصلاة على نبيه النبي وحييه الوجيه . محمد المبعوث
بخير الاديان . وعلى آله السابقين باحسان . واصحابه التابعين
باذعان .

بعذا : ايمان ، انسانك اوزرينه واجب اولان امورك
اولى ؛ و بدنلردن ارواحك نزعى صرهمسنده مطلوب بولنان
شيرك آخريدرد . بلكه فيض وجوددن غرض اعلا ، و ميثاق
معهوددن [١] مقصد اقصا ، ايماندر . ايمان ايسه انجق

[١] اهل سنت وجماعتك بياننه كوره : جناب حق ذريت آدمدن
برعهد و ميثاق اخذ ايتشدرد . شويله كه عالم ارواحده بالجله ذريتلى ،
يعنى يوم قيامته قدر صلباً بعد صلب خلقى اراده ايتديكى بنى آدمى
بروجه مراده صلب آدمدن اخراج و اكا عقل و حيات اعطا ايتدى .
بعده آنلره توجيه خطاب عزت ايله « بن سرك ربكز دكلى يم ؟ »
ديه سؤال بيوردقارنده كندى اختيارلرله « بلى ! سن بزم ربم
و خالفمزين » ديه جواب و پردلر . ايشته ، ذريت آدم جناب حقه
و پردكلرى شو اقرار اوزرينه دنياده تولدايدرلر . بو اقرار آنلر حقنده
ايمان و تصديقدر . اكر ايمان فطريلرني كفر اختياريلرى ايله تبديل
اتمزلر ايسه دنيادن بو ايمان ايله خروج ايدرلر .

واجب الوجودی بیلد کدنصکره حاصل ، و جناب فائض جودك اثبات صفاتندن صکره درجه کاله واصل اولور .

عقائد توحیدده عقدۀ تقلیددن تخاص ایچون — طاقت بشریه نك يتديكي مرتبه ده — ایمانك اجمال وتفصیلني [۱] تعلمه بذل مجهود اتمك و ایمانك ادله قطعیه ايله کسب و تحصيلنه صرف وجود ايلمك هر عاقله واجبدر .

بناءً عليه ایمان ، اعتقادات دینیه نك رئيسی و رأسیدر . علم و یقینك [۲] اصل و اساسنی تحقیقه کافی اولان علم دخی « علم التوحید والصفات » در .

علم مذکورده کی مصنفاتك احسنی و مؤلفاتك اخصری امامز امام اعظمك « فقه اکبر » نام کتابیدر . اندن صکره صره سیله « طحاوی » نك عقائدی ، « عمر نسفی » نك عقائدی ، « سنوسی » نك عقائدی ، « سیوطی » نك عقائدی کلیر . علیهم رحمة ربهم الغنی .

مؤلفات مذکورده — مالک اولدقلری حسن تنظیم و ترکیب و صباحت ترتیب و تبویب ايله برابر — غایت منقح

[۱] ایمان ، ایکی نوعدر : بری ایمان اجمالیدر، که مقلدك ایمانیدر . دیگرى ایمان تفصیلیدر، که مستدلک ایمانیدر .

[۲] علوم یقینیه ، قولى الله تعالیه تقریب ایدن علملردر . ایمان دخی بوعلومك اصلی و اساسیدر . زیرا ایمانسز علوم یقینیه نك فائده سی یوقدر .

وصوك درجده مهذب و آراسته درلر ، اصول دیندن نیجه
غرر فرائده و عقائد یقین قواعندن پك چوق درر فوائده
شامل اولمه لريله شمس و قر صفحه لرینك اوزرینه تحریر وازبار
ایدلمه یه شایسته درلر .

لكن آثار مذكوره ، تمهید مسائلده ادله دن خالی اولمه لر
حسیله درجه تقلیددن [۱] تفصی و تلخیصه کافی دكلدرلر .
بوسیددن كروه معارضینك سؤاللرینی و فرق مخالفینك ادله سنی
ایراددن صرف نظرایده رك فحول مشارالیه مك شواصوللرندن
امائل ادله نك و اصائل اصولك معقولاتی مشتمل بر مختصر
رصین و منقولات منتخبه سنی محتوی بر متن متین استخراجی
كندی كندیمه تصور ایدر و عسرت و یسرتمده جناب حقندن
استخاره ایلر ایدم .

نهایت ، متن مذكوری حقیقت ایمانه دائر جبریل امین
علیه السلامك واقع اولان سؤالنه جواباً سید المرسلین صلوات
الله علیه وعلیه اجمعین حضرتلرینك بیان بیوردقلری ترتیب
اوزره تبویب ایلدم .

نبی مشارالیه حضرتلری جوابده بیور مشلر ایدی كه :
« ایمان ، الله تعالیه ، ملكلرینه ، كتابلرینه ، پیغمبرلرینه ،

[۱] تقلید ، دلیلر و تحقیق سز مجرد حسن ظنه منی بشقه برکیمسه یه
اقتدا یتمكدر . امر اعتقادده تقلید جائز دكلدر ، بلكه نظر واستدلال
لازمدر ، ولو كه اجمال طریقله اولسون .

يوم آخرته ، اولدكدنصكره تكرار ديرلمكه ، وقدره يعنى
خير وشر الله تعالى دن اولديغنه اينانمقلغكدر . «

ايشته بو حديث شريفده بيان بيوريلان ، يدى اصولى
يدى بابده ايضاح ايتدم .

بواصول سبعة نك بالاسنه حقيقت ايمانه دائر بر فصل دى
علاوه ايلديكمدن جمله سى سكرز فصله بالغ اولدى .

رساله مذكوره حصوله كلدكدن صكره ﴿ روضات الجنات
فى اصول الاعتقاد ﴾ اسميله توسيم ايلدم .

« والله تعالى اسأل ان يجعل التوفيق رفيق . ويسهل على
تألفي ؛ فانه مجيب الدعوات وقاضى الحاجات . »

❦ روضه اولی ❦

❦ امام اعظم [۱] مذهبیه کوره ایمانک حقیقی ❦

❦ بیاننده در ❦

مندرجات : ۱ ایمانک معنای لغوی و شرعیسی . — ۲ اقرار باللسان .
 ۳ اعمال صالحه . — ۴ « ایمان اوچ جزو دن مرکبدر » دینلر . — ۵
 « کرامیه » طائفهسی عندنده ایمانک حقیقی . — ۶ « بشر ابن غیاث »
 و « ابن راوندی » عندنده ایمانک حقیقی . — ۷ « قدریه » طائفهسندن
 بعضیلری عندنده ایمانک حقیقی . — ۸ اصل ایمان بر در . — ۹ ایمان
 ایله اسلامک تلازمی . — ۱۰ مقلدک ایمانی . — ۱۱ دین حق ، دین
 اسلامدر .

۱ . — ایمان ، لغت عربده « تصدیق » (اینانمق) معنا .
 سنه در ؛ یعنی مخبرك خبر و یردیکی حکمی اذعان و قبول ایتمك
 و مخبرینی صادق اتخاذ ایلیمکدر ؛ بروجله که مؤمنك شو تصدیقنه
 « تسلیم » نامی و یريله بیلسون .

معنای شرعیسی ، جناب حقلک موجودیتنی ، وحدانیتنی ،

[۱] امام اعظم ، کبار تابعیندن و حنفیلرک سر مذهبیدر . ۸۰
 تاریخنده کوفهده تولد و ۱۵۰ سنه هجریه سنک رجبنده وفات ایتشدرد .
 کنیهسی ابو حنیفه النعمان و پدری ثابت بن زوطی بن ماه مولی بنی تیم
 بن ثعلبه الکوفی در .

حضرت پیغمبر علیه السلامك عند الوهیتدن كتوروب خبرویر-
دیكى بالمله اموری قلباً تصدیق ایتمكدر .

ایمانك شرعا « تصدیق قلبی » دن عبارت اولدیغنه دلالت
ایدن آثار ، متعدد در:

برنجی دلیل — « اولئك كتب فی قلوبهم الايمان » قول
کریمدر [۱] که ، مؤمنلرک قلبلرنده ایمانك تثبیت ایدلدیكى
بیان بیورلمشدر .

ایکنجی دلیل — « الذين قالوا آمنا بافوههم ولم تؤمن
قلوبهم » قول کریمدرکه ، نزد پیغمبریده لسانلریله ایمان ایتدکلیرى
سویلوب قلبلرنده ایمان اولیان منافقلمحققنده وارد اولمشدر .
ایشته شوايکی آیت جلیلهده [۲] محل ایمانك قلب اولدیغنی
بیان بیوریلیور .

اوچنجی دلیل — حضرت پیغمبر علیه السلامك « اللهم
ثبت قلبی علی الايمان » (یاربى ، قلبمى ایمان اوزرینه ثابت قیل)
دییه دعا ایلمسیدر . بودعاده دخی ایمانك قابده اولدیغنه
دلالت وارددر .

دردننجی دلیل — اصحابدن « اسامه » رضی الله عنه برسریه
ده (حرب چته سنده) کیدیورایدی، یولده تصادف ایتدکلیرى
برشخص « لا اله الا الله » دیمش ایکن حضرت اسامه اول

[۱] سورة مجادله ۲۲ نجی آیت .

[۲] سورة مائدهده ۴۴ نجی آیت جلیلهدر .

شخصك ايماننه اينانميه رق انى قتل ايتدى . مؤخرآ بو كيفيت كندينه داغ درون اولديغندن پيغمبر عليه السلامه عرض واعلام ايلدى . طرف پيغمبريدن « يا اسامه لاله لاله الله ديدكدن صكره قتل ايتديكى ؟ » ديه وقوعبولان عتابه جوابا « يا رسول الله اول شخص سلاح قورقوسندن ناشى كله توحيدى اتيان ايتدى قلباً تصديق ايتديكى بيلديكمدن اولدردم » ديدى . نبى ذيشان افنديمى حضرتلى « هلا شققت عن قلبه » (سن انك قلبنى ياردكى ده ايمان ايتديكى بيلدورسين ؟) ديه توبىخ بيورديلر . بوافاده ايمانك فعل قليدن عبارت اولوب اكا اطلاع قابل اولميه جفته دليلدر .

نتيه — ايمان بر فعل قلبى اولديغندن ، هيچ بروقت ساقط اولمق احتمالى يوقدر ، بر شخص ترك ايمانه اكراه اولنسه دخی اندن تصديق قلبى مجبوريتى ساقط اولماز .

۲. — اقرار باللسان ، يعنى وجود و وحدانيت بارى بى وسائر احكام اعتقادييه بى لسانيله سويلمك ، حقيقت ايمانده داخل دكلدر . حتى زمان اكراهده « اقرار باللسان » ساقط اوله بيلور .

لكن شارع تعالى و تقدس حضرتلى مؤمنك قلبنده بولنان ايمانى سائر مسلمينه بيلدرمك ايجون « اقرار باللسان » دخی واجب قيلدى ، بو حالده اقرار باللسان تصديق قلبنك علامتى ومقر اولان كيمسه حقنده احكام اسلاميه بى اجرا

ایتمه نك شرطیدر . چونكه تصدیق قلبی بر امر باطنی اولوب
اكا اطلاع قابل اولماز ، ظاهرده انك ایچون برعلاوت لازمدر .
بعده « اقرار باللسان » احکام دنیا حقنده « تصدیق قلبی » یه
خلف اولمشدر . حد ذاتنده تصدیق قلبی كرك بولنسون
و كرك بولنسون .

بناءً علیه برکیمسه معتقداتی قلبی ایله تصدیق ایدوبده
لسانیله اقرار ایتمسه ، عندالله مؤمندر ، هر نه قدر احکام دنیا
حقنده مؤمن دكسه ده . و بالعکس لسانیله اقرار ایدوبده
قلبیله تصدیق ایتمسه ، احکام دنیا حقنده مؤمندر ، هر نه قدر
عندالله مؤمن دكسه ده . اما برکیمسه قلبی ایله تصدیق ولسانیله
اقرار ایدرسه مؤمن کامل اولور .

۳. — اعمال صالحه ، حقیقت ایمانده داخل دكدر ؛ زیرا
ایمان اعمال صالحه یه شرط قلمشدر . « ومن يعمل من الصالحات
وهو مؤمن فلا يخاف ظلماً ولا هضماً » قول کریمنده [۱]
اولدینی کبی « مؤمن اولدینی حالده بعض اعمال صالحه ایشلین
کیمسه سیئاتنك آرمه سندن و ثوابنك اکسلمه سندن قورقماز »
دیمکدر . شرط ایسه مشروطدن خارجدر .

اخطار . — ایمانك تصدیق قلییدن عبارت اولسی و اقرار
باللسان ایله اعمال صالحه نك حقیقت ایماندن خارج بولنسی
حقنده بورایه قدر سرد ایدیلاں افادات ، بوبابده کی اقوالك

[۱] سورة طه ده ۱۰۵ نجی آیت .

صحیحیدر. «ابومنصور ماتریدی» [۱] دخی بو وجهله حکم ایتمشدر.
 ۴. — امام مالک و شافعی و اوزاعی و جله محدثین و فقها
 بومسئله ده امام اعظم ایله ابومنصور ماتریدی به مخالفت ایتمشلر
 و ایمانک اوچ جزؤدن مرکب اولدیغنه قائل اولمشلردر که :
 قلب ایله تصدیق ، لسان ایله اقرار ، ارکان و جوارح ایله عملدر.
 حتی امام شافعی (رحمه الله) دن (ایمانک اجزاء ثلاثه سندن
 برنجی جزئی اخلال ایدن « منافی » ؛ ایکنجی جزئی اخلال
 ایدن « کافر » اوچنجی جزئی اخلال ایدن « فاسق » اولور)
 دیدیکی منقولدر .

والحاصل اشبو علما عندنده اقرار ایله عمل حقیقت ایماندن
 جزؤدر . بوسبیدن آنلر عملک زیاده و نقصان اولمسیله ایمانک
 دخی آرتوب اکسلمه سنک جوازینه قائل اولمشلردر .
 لکن بومذهبک حقیقت حاله موافق اولمیدینی هم . لیل
 عقلی و همده دلیل نقلی ایله ثابتدر .

دلیل عقلی — ایمان برحد ایله محدود و بر تعریف ایله

[۱] ابو منصور ماتریدی ما وراء نهر طر فرلنده علماء مینک
 کبارنددر . اسمی ، « محمد بن محمد بن محمد الملقب بامام الهدی دره
 منسوب اولدینی » ماترید « سمرقند کویلرندن بر قریه نک دره
 ۳۳۳ سنه سنده و ابو حسن اشعرینک وفاتندن بر مدت قلیله کیره
 وفات ایتمشدر ، قبری سمرقندده در . ابی نصر عیافیدن تلمذ ایدوب
 او دخی ابو بکر جرجانیدن ، او دخی امام محمد بن حسن شیبانیدن ،
 اوده امام اعظم ابوحنیفه دن اخذ علوم ایلمشلردر .

معرفد . شوده مقررات علمیه دندرکه ، برتعریف ایله محدود و معرف اولان شی ، انجق او تعریفك جمله اجزاسنه بردن حمل وحكم اولنه بیلیر ، اما تعریفك اجزاسندن بر جزوی منتفی اولسه اول معرف اجزای باقیه اوزرینه حمل اولنه مز . ایمدی بومقامده ادعا اولدینی وجهله ایمان اجزاء ثلثه نك مجموعیله یعنی تصدیق و اقرار و عمل ایله تحدید و تعریف اولنسه اجزاء مذکورہ نك مجموعنه یعنی اوچنه بردن « ایمان » دینله بیلیر ، ایچلرندن یالکز بری و مثلاً « عمل » منتفی اولسه متباقی ایکی جزئه یعنی تصدیق ایله اقرار مجموعنه ایمان دینله مز .

بوصورتده برمعصیت کیره یی و بلکه برمعصیت صغیره یی ارتکاب ایدن شخصك کافر اولسی لازم کلیر . چونکه انك ایمانندن بر جزؤ اولان عمل منتفی اولمشدر . و کذا اخرس ، یعنی دلسز اولوب مدت عمرنده کله شهادتی تکلم ایمان کیمسه ده « اقرار باللسان » موجود اولمادیغندن مؤمن اولماسی ایجاب ایدر . حالبوکه کرك معصیت ایشله یین کیمسه نك و کرك دلسزك کافر اولدیغی شهه سزدر .

ایشته بومقاسد ، ایمانك اجزای ثلثه دن مرکب اولدیغی فرض ایتمکدن نشأت ایتمش ایدی . بناءً علیه ایمانك اجزاء ثلثه دن مرکب اولیوب یالکز تصدیق قلبیدن عبارت اولدیغی میدانله چیقار .

دلیل ثقلی . — جبرائیل علیه السلام ، حضرت پیغمبر

عليه الصلاة والسلامدن «ایماندن بکا خبرویر» دیه حقیقت ایمانی
سؤال ایتمش ایدی . جوابنده «الایمان ان توؤمن بالله وملائکته
الحديث» «جناب الله وملكبرینه وپیغمبرلرینه ویوم قیامته
وقدره یعنی خیر وشر جناب اللهدن اولدیغنه ایناتمقاعکدر»
بیورمشدر . یوقسه لسان ایلہ اقرار ایتک وخیرلو عمل ایشلمک دخی
لازم اولدیغنی سویلمه مشدر . اندن صوکره جبرائیل علیه السلام
«اذا فعلت هذا فانا مؤمن» (بودیدیکی یاپارسه م مؤمن اولور -
می یم؟) دیه استیضاح ایتدیکنده حضرت پیغمبر علیه السلام
«نعم» (اوت ! مؤمن اولور سین) بیوردی . جبرائیل دخی
«صدقت یا رسول الله» دیه تصدیق ایلدی .

اکر اقرار ایلہ عمل حقیقت ایمانده داخل اولسیدی حضرت
پیغمبر علیه السلام ایکنجی سوؤالک جوابنده «نعم» دیموب
بلکه «لا! بل ان تقر و تعمل» (یا لکنز بوقدرله ایمان ایتمش
اولماز سین ، بلکه لسان ایلہ اقرار و ارکان ایلہ عمل ایتکلکک
دخی لازمدر) دیر ایدی وایمانی تصدیق ایلہ تفسیر ایتک
خطا و حضرت پیغمبرک «نعم» دیمسی کذب اولور ایدی .
بناء علیه حضرت پیغمبرک بوافاده سی ، ایمانک یا لکنز قلب
ایلہ قائم و امثالک تجددی ایلہ دائم اولان تصدیقدن عبارت
اولدیغنه و بوقدرله ایمان صحیح ایدوکنه دلالت ایدر .

۵ . — «کرامیه» طائفه سی ، ایمانک مجرد «اقرار
باللسان» دن عبارت اولدیغنه قائل اولمشلردر . لکن ایمانک

تصدیق قلبیدن عبارت اولدیغی حفته بورایه قدر اتیان ایدیلن دلائل ، « کرامیه » طائفه سنک بطلان افاده لرینی میدان چیقارر .

۶ . — « بشر بن غیاث » و « ابن راوندی » ایمانک یالکنز « تصدیق » دن عبارت اولدیغنه و فقط بوتصدیقک هم قلب ایله وهم لسان ایله حاصل اوله جفنه ذاهب اولمشلردر . بالاده کی دلائل عقلیه و نقلیه بوقولک دخی بطلاننه دلالت ایدر .

۷ . — « قدریه » طائفه سندن « جهنم » و « ابو حسن » ایمانک یالکنز معرفتدن ، یعنی مؤمن به اولان شیرلی بیلیمکدن عبارت اولدیغنی زعم ایتمشلردر . بوقولک بطلانی ایسه ده ظاهر در ؛ زیرا « بیلیمک » بشقه « تصدیق » ایتک بشقه در . حتی یهود و نصارا طائفه سندن بعضلری نبی اکرم حضرت محمد صلی الله علیه وسلمک نبوتی بیایرلر ایدی ، فقط تصدیق ایتدیلر . قرآن کریمده « الذین آتینا هم الکتاب یعرفونه کایعرفون ابناءهم ، الذین خسروا انفسهم فهم لایؤمنون » [۱] (کنبیلرینه طرف الوهیتدن کتاب ویریلن یهود و نصارا اوغللرینی نصل بیایرلر ایسه حضرت محمدی دخی کتابلرنده کوردکلری اوصافی و حلیه سی ایله اوایله بیایرلر ، لکن انلر کندی نفسلرینه ظلم ایدوب ایمان ایتمزلر) بیورلمشدر . ایشته بو آیت جلیله دن ایمانک یالکنز « معرفت » ایله حاصل اولیه - جنی ظاهر اولور .

[۱] سورة النعامده یکرمنجی آیت جلیله در .

اخطار ۰ — بوجئتک ابتداسندن بورایه قدر سرد ایدیلن افادادن حقیقت ایمان حقننده امامز امام اعظم حضرتلری ایله تبعه سنک مذهبی ، حق و استراضاتدن عاری اولدیغی تحقیق ایلندی ۰

۸. — «ایمان» برذر . جمله اهل ایمان، ایمانک اصلنده مساویدرلر ، بینلرنده کی تفاضل انجق (تقوی) جهتیه در .
یعنی زمین و آسمانده بولنان اهل ایمان «مؤمن به» جهتیه مساویدر . حتی نبی ایله امتی بیننده اصل ایمان جهتیه فرق اولوب یالکز اعمال صالحه ایله بینلرنده تفاوت حاصل اولور .
زیرا حقیقت ایمان ، جزم و اذعان درجه سنه بالغ اولان بر «تصدیق قلبی» دن عبارتدر . بو تصدیقه زیاده و نقصان تصور اولندیغندن حقیقت ایمان دخی آتماز ، اکسیلمز .

سؤال ۰ — «انما المؤمنون الذین اذا ذکرالله وجلت قلوبهم واذا تلیت علیهم آیاته زادتهم ایماناً» آیت کریمه سننده [۱]
مؤمنلر تعریف بیورلدیغی صره ده «انلرک یاننده آیات قرآنیه اوقوندقجه ایمانلرینک آرتدیغی» بیان بیوریلور .
کرک بو آیت کریمه وکرک بومعناده اولان آیات سائر یه نظراً ایمانک زیاده و نقصانی قبول ایتدیکی اکلاشینلور .

جواب ۰ — بو کبی آیات کریمه ده ایمانک تزایدی ، متعلقاتنک تزایدی اعتباریه در . یعنی زمان نبوتده وحی نازل

[۱] سورة انفالک ایکنجی آیت کریمه سیدر .

اولدقجه ایمانک متعلق اولان امور تزايد ایدوب اصحاب کرام جله سینه ایمان ایتکده اولملر یله بوجهندن تزايد حاصل اولیور ایدی .

یاخود بوکی یرلرده حقیقت ایمانک تزايدی مقصود اولیوب بلکه ایمانک ثمراتی و صفاتی وقوت وضعفی اعتباریله تزايدی مقصوددر .

۹. « ایمان » ایله « اسلام » لسان شرعده بر معنایه در ، یعنی بحسب الذات متحددرلر . فی الحقیقه بویکی کله ، بشقه بشقه معالرده مستعملدر : ایمان تصدیق معناسه ، اسلام دخی خضوع و انقیاد معناسه در . لکن خضوع و انقیاد تصدیقندن عبارتدر .

بناء علیه ایمان ایله اسلام یکدیگرنندن ایرلاز ، مؤمن اولان کیمسه مسلم و مسلم اولان کیمسه مؤمندر . بر کیمسه جناب اللهی ورسوایی تصدیق ایدرسه انلره انقیاد ایش اولور ، و بر کیمسه جناب الله ورسولنه انقیاد ایدرسه انلری تصدیق ایلش اولور ایمان ایله اسلامک بحسب الذات متحد اولدیغنی « فاخر جنا من کان فیها من المؤمنین فواجنا فیها غیریت من المسلمین » [۱] قول کریمی تأیید ایدر . (لوط «ع» ک مبعوث اولدیغنی مؤمنلرکات قریه لرنده اولان مؤمنلری چیقاردق بوقریه لرده بر خانه دن بشقه مسلم بولمادق) دیمکدر . بوراده « مؤمن »

[۱] سورة ناریانده ۳۵ و ۳۶ نجی آیت .

ایله «مسلم» بر مقامده قوللا نلمشدر .

سؤال . — «قالت الاعراب آمنا ، قل لم تؤمنوا ولكن قولوا اسلمنا» [۱] آیت کریمه سندن «ایمان» ایله «اسلام» ک بشقه بشقه شیلر اولدیغی اکلا شیلیر . (بنی اسد قبيله سندن بر طائفه قحط سبيله مدینه یه کلوب یار رسول الله بزاهل و عیال مزله سکا کلدک ، ایمان ایتدک دیدیلر . یا محمد ! انلره دی که : سز ایمان ایتدیکز ، قلبک زده ایمان یوقدر ، باری بهوده بره ایمان ایتدک دیمه یک زده اسلامه داخل اولدق دیکیز) دیمکدر .

جواب . — بو آیت کریمه ده اسلامدن مقصد انقیاد باطنی دکدر ، انقیاد ظاهریدر . حالبوکه «ایمان» معناسنه اولان «اسلام» انقیاد باطنی و حقیقیدن عبارتدر .

۱۰ — مقلدک ایمانی، صحیحدر .

زیرا ، بر کیمسه بر خبری اخبار ایتدیکی زمان بر شخص اخر آنی تصدیق ایتسه «بوشخص اول خبره ایناندی» دیمک ممتمع دکدر . ایشه بومعنا ده اوله رق دینلیر که : «تقلید ایله تصدیق ایتدک صحیحدر» شو قدر که مقلد امر دینده فکر و نظری یعنی طریق استدلالی ترک ایتدیکندن آثم اولور .

و کذا ، نبی علیه السلام ، بادیه عربلری کبی ، نظر واستدلال نه دیمک اولدیغی اصلا اکلامیان کیمسه لک ایمانی قبول ایتدی ،

[۱] سورة حجر اتده ۴۱ نجی آیت .